

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ПЕТРА МОГИЛИ

Медичний інститут

Кафедра гігієни, соціальної медицини, громадського здоров'я та медичної
інформатики

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

 Н. М. Іщенко

«___» _____ 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Медицина екстремальних ситуацій

Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»
Спеціальність 222 «Медицина»

Розробник
Завідувач кафедри розробника
Гарант освітньої програми
Директор інституту
Начальник НМВ

Фролов Ю.А.
Зюзін В.О.
Клименко М.О.
Грищенко Г.В.
Шкірчак С. І.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Медицина екстремальних ситуацій	
Галузь знань	22 «Охорона здоров'я»	
Спеціальність	222 «Медицина»	
Спеціалізація (якщо є)		
Освітня програма	Медицина	
Рівень вищої освіти	Магістр	
Статус дисципліни	Нормативна	
Курс навчання	2 –й, 4 –й, 5-й	
Навчальний рік	2021-2022	
Номери семестрів:	Денна форма	Заочна форма
	2 курс - 4	
	4 курс – 8 5 курс - 9-й	
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	6,5 кредити / 195 годин	
Структура курсу: – лекції – практичні заняття – годин самостійної роботи студентів	Денна форма	Заочна форма
	20 год.	
	94 год. 81 год.	
Відсоток аудиторного навантаження	58%	
Мова викладання	українська	
Форма підсумкового контролю	Залік – 4,8,9-й семестр	

2. Мета, завдання та заплановані результати навчання

2.1. Мета вивчення навчальної дисципліни «Медицина екстремальних ситуацій» - формування у майбутніх фахівців знань умінь і компетенцій діагностування невідкладних станів, проведення лікувально-евакуаційних заходів, визначення тактики надання екстреної медичної допомоги за будь-яких обставин, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення, на підставі діагнозу невідкладного стану в умовах обмеженого часу згідно з визначеною тактикою, використовуючи стандартні схеми, надавати екстрену медичну допомогу.

2.2. Основні завданнями вивчення дисципліни «Медицина екстремальних ситуацій» визначаються переліком невідкладних станів, які студент відповідно до ОКХ повинен уміти діагностувати, визначати тактику лікування та надання екстреної медичної допомоги відповідно до існуючих протоколів з медицини невідкладних станів:

Завдання навчання: набуття студентом компетенцій, знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності за спеціальністю:

2.3. Визначити основні принципи організації і надання екстреної та невідкладної медичної допомоги в Україні;

2.4. Оволодіти навичками діагностики невідкладних станів на місці події у складі бригади екстреної медичної допомоги (лідер, учасник) та відділенні екстреної медичної допомоги багатопрофільної лікарні

2.5. Навчитися розпізнавати невідкладні стани у роботі лікаря амбулаторії загальної практики – сімейної медицини, поліклініки, відділення стаціонару;

2.6. Навчитися визначити протокол з медицини невідкладних станів, який найбільше відповідає симптомам постраждалого (пацієнта):

2.7. Надати екстрену медичну допомогу відповідно до визначеного протоколу з медицини невідкладних станів з виконанням адекватних маніпуляцій: асфіксія,

гіпертонічний криз, гостра дихальна недостатність, гостре отруєння, електротравма, зовнішні кровотечі, зупинка кровообігу і дихання, коми, непритомність, опіки, переохолодження, утоплення, шоки та інше.

2.8. Опанувати організаційними принципами надання екстреної та невідкладної медичної допомоги і випадку надзвичайних ситуацій мирного часу;

2.9. Вивчити послідовність дій бригад екстреної медичної допомоги у випадку масових уражень;

2.10. Навчитись проводити медичне сортування постраждалих.

Передумови вивчення дисципліни (міждисциплінарні зв'язки). Екстрена та невідкладна медична допомога як навчальна дисципліна:

2.11. Вона базується на вивченні студентами основних положень у галузі знань: охорони здоров'я, анатомії людини, гістології, біохімії, фізіології, патоморфології; патофізіології; хірургії, внутрішньої медицини, педіатрії, фармакології й інтегрується з цими дисциплінами;

2.12. Є невід'ємною частиною всіх клінічних дисциплін та включає найбільш важливі їх розділи, включаючи внутрішню медицину, педіатрію, хірургію, травматологію та ортопедію, нейрохірургію, урологію, акушерство і гінекологію та інші навчальні дисципліни, що передбачає інтеграцію викладання з цими дисциплінами та формування умінь застосовувати знання в процесі подальшого навчання і професійної діяльності

2.13. закладає основи теоретичних знань та профілактичних навичок з організації і проведення лікувально-евакуаційних, санітарно-гігієнічних і протиепідемічних заходів, у тому числі з організації надання медичної допомоги при надзвичайних ситуаціях природного і техногенно характеру та бойових умовах.

2.14. Формує методологічні основи клінічного мислення.

Очікувані результати навчання. В результаті вивчення дисципліни студенти мають:

- здатність розв'язувати типові та складі спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності у галузі охорони здоров'я;
- здатність особистості до організації інтегрального гуманітарного освітнього простору, формування єдиного образу культури або цілісної картини світу;
- здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях;
- здатність до здійснення саморегуляції, ведення здорового способу життя;
- здатність до адаптації та дії в новій ситуації;
- здатність до вибору стратегії самолікування;
- здатність працювати в команді;
- навички міжособистісної взаємодії;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність вчитися і бути сучасно навченим;
- визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і обов'язків;
- здатність до проведення лікувально-евакуаційних заходів;
- здатність до визначення тактики надання екстреної медичної допомоги;
- навички надання екстреної медичної допомоги;
- навички виконання медичних маніпуляцій.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні знати:

- професійні та правові стандарти в повсякденній лікарській практиці;
- ознаки здоров'я і його змін, хвороби чи інвалідності (оцінка, діагноз);
- проблеми пацієнтів при різних захворюваннях та станах;
- професійні навички, медичні засоби, втручання та дії при оцінці функціонального стану порушень;
- оцінку стану постраждалих при надзвичайних ситуаціях техногенного і природного характеру і в бойових умовах;

- організацію медичної допомоги постраждалим і пораненим при основних невідкладних станах;
- основні принципи медичного забезпечення на населення і військ;
- класифікацію санітарних втрат військ;
- організацію і порядок проведення лікувально-евакуаційних заходів серед цивільного населення і військ.

вміти:

- проводити первинний огляд постраждалих;
- проводити зупинку кровотечі;
- проводити медичну допомогу при пораненнях, переломах, вивихах, розломах;
- проводити медичну допомогу при термічних і хімічних ураженнях;
- проводити допомогу при найпоширеніших невідкладних станах;
- проводити медичну допомогу при масових ураженнях;
- проводити медичне сортування при виникненні масових санітарних втрат;
- вміти організувати та проводити евакуацію пораненого;
- проводити профілактичну та медичну допомогу при бойовому стресі;
- проводити медичний, біологічний і психологічний захист населення;
- проводити цивільний захист лікувальних і фармацевтичних заходів;

мати компетенції

- про застосування знання з основ медичного забезпечення населення та військ для пропаганди збереження життя людини та врятування у невідкладному стані, а також використання основних принципів для мінімізації наслідків цих станів;
- про основні перспективні напрями розвитку основ медичного забезпечення населення та військ.

Розроблена програма відповідає освітньо-професійній програмі (ОПП) та орієнтована на формування компетентностей:

загальні (ЗК) – ЗК1, ЗК2, ЗК3 ОПП:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

фахові (ФК) – ФК 1, ФК2, ФК10, ФК14, ФК17, ФК22 ОПП:

ФК1. Навички опитування пацієнта.

ФК2. Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.

ФК10. Здатність до проведення лікувально-евакуаційних заходів.

ФК14. Здатність до проведення санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів.

ФК17. Здатність до проведення експертизи працездатності.

ФК22. Здатність до проведення заходів щодо організації та інтеграції надання медичної допомоги населенню та проведення маркетингу медичних послуг.

Відповідно до освітньо-професійної програми очікувані програмні результати навчання (ПРН) включають вміння ПРН19, ПРН20, ПРН21, ПРН26, ПРН27 ОПП:

ПРН19. Визначати тактику надання екстреної медичної допомоги, за будь-яких обставин, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення, на підставі діагнозу невідкладного стану (за списком 3) в умовах обмеженого часу за допомогою стандартних схем.

ПРН20. Надавати екстрену медичну допомогу, за будь-яких обставин, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення, на підставі діагнозу невідкладного стану (за списком 3) в умовах обмеженого часу згідно з визначеною тактикою, використовуючи стандартні схеми.

ПРН21. Організувати проведення лікувально-евакуаційних заходів серед населення та військовослужбовців, в умовах надзвичайної ситуації, у т. ч. у польових умовах, під час

розгорнутих етапів медичної евакуації, з урахуванням існуючої системи лікувально-евакуаційного забезпечення.

ПРН26. Здійснювати систему протиепідемічних та профілактичних заходів, в умовах закладу охорони здоров'я, його підрозділу на підставі даних про стан здоров'я певних контингентів населення та про наявність впливу на нього навколишнього середовища, використовуючи існуючі методи, в межах первинної медико-санітарної допомоги населенню, щодо:

- організації раціонального харчування, водопостачання;
- режиму діяльності та відпочинку;
- формування сприятливого виробничого середовища;
- первинної профілактики захворювань і травм;
- вакцинопрофілактики;
- профілактики шкідливих звичок;
- профілактики небажаної вагітності;
- пропаганди здорового способу життя.

ПРН27. Здійснювати систему заходів первинної профілактики, на підставі даних про стан здоров'я населення, що обслуговується, та про наявність впливу на нього детермінант здоров'я, в умовах закладу охорони здоров'я та поза його межами використовуючи існуючі методи, в межах первинної медико-санітарної допомоги населенню:

- санітарно-просвітніх заходів щодо попередження виникнення інфекційних та неінфекційних захворювань, травм та пропаганди здорового способу життя;
- організації раціонального харчування, безпечних соціально-побутових умов, водопостачання;
- режиму діяльності та відпочинку.

3. Програма навчальної дисципліни

Організація навчального процесу здійснюється за європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою (ЄКТС). Програма навчальної дисципліни складається з 6 блоків. Блоки №1- 2 вивчаються у 4 семестрі. Блоки №3 – 4 у восьмому, та блоки №5 – 6 у 9 семестрі. Сторінка дисципліни знаходиться на кафедрі гігієни, соціальної медицини та громадського здоров'я в системі Moodle.

Блок 1. Домедична допомога у екстремальних умовах як академічна дисципліна. Проведення медико-евакуаційних заходів у бойових та небойових умовах.

Заняття № 1. Домедична допомога у екстремальних умовах як академічна дисципліна. Контроль стану пораненого. Визначення терміну «Домедична допомога» та правові засади її провадження. Алгоритм первинного огляду. Контроль стану пораненого.

Заняття № 2. Сортування у випадку масових санітарних втрат, методика сортування, сортувальні групи. Медична евакуація, етапи медичної евакуації. Організація та проведення медичного сортування при виникненні масових санітарних втрат. Алгоритм проведення медичного сортування. Організація та проведення переміщення (відтягування, винесення) пораненого в укриття у бойових та не бойових умовах. Методи переміщення пораненого з сектору укриття до місця збору поранених (однією, двома особами, з використання табельних та підручних засобів). Медична інформаційна картка: призначення, правила заповнення. Карта «КОЛЕСО».

Заняття № 3. Поведінка людей у надзвичайних ситуаціях та бою. Бойовий стрес та втома: симптоми, домедична допомога, попередження. Особливості поведінки людей в надзвичайних ситуаціях. Бойовий стрес: ознаки, профілактика та основні принципи надання домедичної допомоги в бойових умовах. Бойова втома: ознаки, профілактика та основні принципи надання домедичної допомоги в бойових умовах. Типові психологічні реакції медичних працівників на різні травматичні події. Механізми формування стресостійкості у медичних працівників. Технології профілактики посттравматичних стресових розладів. Дебрифінг як метод психологічної корекції посттравматичних стресових розладів.

Блок 2. Домедична допомога потерпілим в екстремальних випадках у бойових та небойових умовах.

Заняття № 4. Методика та показання до проведення реанімаційних дій (непрямий масаж серця, дихання «з рота до рота», мішок «Амбу»). Анатомія грудної клітини. Основи фізіології газообміну. Показання та протипоказання проведення непрямого масажу серця. Методика проведення масажу у дорослих та дітей. Проведення дихання «з рота до рота», методика, заходи особистої безпеки. Пристрій мішка «Амбу», методика проведення дихання з маскою та повітровою.

Заняття № 5. Ушкодження дихальних шляхів. Домедична допомога. Повна та часткова обструкція дихальних шляхів. Причини обструкції. Показання для виконання прийому Хеймліха. Методика виконання. Повітряводи, методика постановки.

Заняття № 6. Травматичні ушкодження у бойових та небойових умовах. Іммобілізація. Поняття травми та травматизму. Травматичні ушкодження: забої, рани м'яких тканин, вивихи, переломи. Травматичні ушкодження грудної клітини, брючної порожнини. Бойова травма, кульові та осколочні поранення. Перша допомога. Десмургія, види пов'язок. Іммобілізація, основні принципи. Шини.

Заняття № 7. Надання домедичної допомоги при термічних та хімічних опіках. Термічні опіки, класифікація. Клініка. Домедична допомога. Опіки лугом, кислотою, радіоактивним випромінюванням. Клініка. Домедична допомога.

Заняття № 8. Надання домедичної допомоги у найпоширеніших екстремальних випадках. Кровотеча та методи її зупинення. Джут, види джутів. Техніка накладання джутів, час накладання. Надання домедичної допомоги при сонячному ударі, гіпотермії, втрати свідомості, носовій кровотечі, укусах комах, утоплення

Заняття №9. Засоби масового ураження. Домедична допомога потерпілим. Характеристика хімічної та ядерної зброї, засоби постачання. Класифікація в залежності від дії на організм людини. характеристика вогнища хімічно та ядерного зараження. Особисті і колективні засоби захисту

Блок 3. Основи організації медичного забезпечення населення і військ

Заняття № 1. Міжнародне гуманістичне право на захисті життя і здоров'я постраждалого населення. Конституція України про захист життя, здоров'я і безпеку людини. Кодекс цивільного захисту України. Закон «Про екстрену медичну допомогу».

Державна політика у сфері забезпечення безпеки і захисту людей про надзвичайних ситуаціях. Єдина державна система цивільного захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру, структура та режими її діяльності.

Заняття № 2. Мета, завдання, принципи цивільного захисту населення і територій. Державна служба України з надзвичайних ситуацій (ДСНС України). Сили і засоби цивільного захисту. Поняття про надзвичайні ситуації. Класифікація та основні причини виникнення надзвичайних ситуацій в Україні. Медико-санітарні наслідки стихійних лих і техногенних катастроф. Надзвичайні ситуації соціально-політичного характеру та її наслідки.

Заняття № 3. Медичний, біологічний і психологічний захист, забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення.

Мета і завдання лікувально-евакуаційного забезпечення за умов надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру. Види і обсяги медичної допомоги. Застосування профілактичних медичних препаратів, проведення необхідних гігієнічних та інших заходів. Основи планування і застосування медичних сил і засобів на випадок НС. Організація навчання населення основним правилам захисту і навичкам надання першої медичної допомоги. Підготовка та перепідготовка медичних працівників з надання екстреної медичної допомоги.

Заняття № 4. Організація цивільного захисту лікувальних і фармацевтичних закладів. Стійкість роботи лікувального закладу у надзвичайних ситуаціях, основні елементи. Оцінка стійкості роботи лікувального закладу, залежно від особливостей його розміщення і діяльності та основні напрямки і необхідні заходи для її підвищення. Медико-технічне забезпечення стійкої роботи лікувальної установи у надзвичайних ситуаціях. Забезпечення

стійкості роботи лікувального закладу за умов надзвичайних ситуацій. Планування заходів цивільного захисту лікувальних та фармацевтичних закладів. Формування цивільного захисту лікувальних та фармацевтичних закладів, їх призначення, застосування та дії за сигналами оповіщення.

Заняття № 5. Завдання, організація та актуальні питання медичної служби ЗС України в умовах збройних конфліктів. Основні завдання медичної служби Збройних Сил України в умовах збройних конфліктів, їх зміст і значення. Умови діяльності медичної служби та їх вплив на організацію медичного забезпечення військ. Організаційна структура медичної служби Збройних Сил України. Категорії особового складу медичної служби. Роль і місце медичної служби Збройних Сил України в загальнодержавній системі надання медичної допомоги в умовах збройних конфліктів. Поняття про втрати особового складу військ. Визначення і класифікація санітарних втрат, їх характеристика. Величина санітарних втрат, її залежність від зброї, що використовує противник. Коротка характеристика вражаючих факторів сучасної зброї. Вплив величини і структури санітарних втрат на організацію медичного забезпечення військ.

Заняття № 6. Поняття і зміст лікувально-евакуаційного забезпечення. Сутність сучасної системи лікувально-евакуаційного забезпечення, її принципи. Поняття про етап медичної евакуації, завдання, принципова схема та вимоги до розгортання. Види та обсяги медичної допомоги. Медичне сортування в бойових умовах. Визначення поняття, коротка характеристика. Основні завдання, принципи та організація медичного сортування. Медична евакуація, поняття, мета та порядок проведення. Санітарно-транспортні засоби для евакуації поранених і хворих. Особливості організації та проведення лікувально-евакуаційних заходів в умовах проведення антитерористичної операції на сході України.

Блок 4 Організація медичного забезпечення хірургічних та неврологічних хворих в надзвичайних ситуаціях і бойових умовах

Заняття № 7 Пошкодження та захворювання м'яких тканин кінцівок в надзвичайних ситуаціях і бойових умовах. Пошкодження м'яких тканин. Закриті пошкодження м'яких тканин. Відкриті пошкодження м'яких тканин. Неспецифічні запальні захворювання м'яких тканин кінцівок. Запальні захворювання слизових сумок (бурсит) Гострий бурсит . Хронічний бурсит (гідрома). Окремі види бурситів .Захворювання сухожиль та сухожильних в'язалищ. Гідроаденіт. Осифікуючий міозит.

Заняття № 8. Пошкодження і захворювання кровоносних судин кінцівок в бойових умовах. Пошкодження судин кінцівок. Поранення великих артерій кінцівок. Травматичні аневризми судин кінцівок. Поранення вен кінцівок. Закриті пошкодження великих артерій кінцівок. Захворювання судин кінцівок. Гострий артеріт та із'явлення артерій. Емболії артерій кінцівок. Флеботромбоз. Флебіт. Тромбофлебіт. Облєтерууючий тромбангіоз.

Заняття № 9. Пошкодження нервів кінцівок в бойових умовах. Травматичні вивихи кісток кінцівок в бойових умовах. Закриті пошкодження нервів. Поранення нервів Пошкодження окремих нервів кінцівок (плечове сплетіння, променевий нерв, серединний нерв, ліктьовий нерв, сідничний нерв, малогомілкової нерв, великостегновий нерв, стегновий нерв).

Заняття № 10. Анкілози, контрактури, деформація суглобів в бойових умовах Анкілози, контрактури, деформація суглобів верхніх кінцівок (плечовий суглоб, ліктьовий суглоб, , кисть і пальці). Анкілози, контрактури, деформація суглобів нижніх кінцівок. Маршова стопа. (кульшовий суглоб, колінний суглоб, гомілко-стегновий суглоб, суглоби стопи).

Заняття № 11. Вогнепальні рани. Особливості лікування ран при комбінованих променевих ураженнях. Рани кульові та осколочні. Патофізіологія раневого процесу. Класифікація ран. Тактика лікування ран на етапах медеевакуації. Рани області: голови, шії, грудної клітини, черевної порожнини та кінцівок.

Заняття № 12. Загальні принципи надання невідкладної допомоги при травмах голови. Поранення проникаючі та не проникаючі. Класифікація (дотичні, тангенціальні, прості, радіальні сегментарні, діаметральні). Клініка поранення, діагностика. Обстеження, лікування. Ускладнення: кровотеча, набряк.

Заняття № 13. Синдром тривалого стиснення м'яких тканин. Патогенез синдрому стиснення. Клінічна картина, типові періоди, форми синдрому. Лікування на етапах медичної евакуації: перша медична допомога, перша лікарська допомога, кваліфікована хірургічна допомога, спеціалізована хірургічна допомога. Ускладнення.

Заняття № 14. Кровотеча та крововтрата як найчастіше ускладнення травм, особливо під час ведення бойових дій. Класифікація кровотеч: артеріальні, артеріовенозні, венозні, капілярні, зовнішні та внутрішні, первинні, вторинні. Внутрішні кровотечі: клініка, діагностика, обстеження. Розмірами гострої крововтрати (по Г. О. Барашкову). Механізм порушення функцій організму внаслідок гострої крововтрати. Допомога на етапах евакуації.

Блок 5 Основи організації медичної допомоги потерпілим у надзвичайних ситуаціях та катастрофах

Завдання № 1. Завдання та організація Державної Служби катастроф. Класифікація надзвичайних ситуацій та катастроф. Постанова Кабінету Міністрів України від 14 квітня 1997р. № 343, організація СМК в системі МОЗ України на державному рівні, територіальному рівні — в системі МОЗ управлінь (відділів) охорони здоров'я обласних міських державних адміністрацій. Постанова Кабінету Міністрів України від 15 липня 1998 р. № 1099 «Положення про класифікацію надзвичайних ситуацій (НС)».

Завдання № 2. Медико – тактична характеристика аварій. Поняття медико-тактична характеристика катастроф. Чинники ураження (багатофакторність): динамічні (механічні) впливи, термічні, радіаційні випромінювання, біологічні, хімічні. Психоневрологічний стрес, шок, оглушення.

Завдання № 3. Організація санітарно – гігієнічних та протиепідемічних заходів у осередках під час надзвичайних ситуацій. Надзвичайні ситуації, та їх зв'язок з санітарно-епідеміологічними і медико-соціальними проблемами. Завдання з надання ЕМД ураженим і санітарно епідеміологічного забезпечення потерпілого населення. Організація роботи органів управління, лікувально-профілактичних і санітарно-епідеміологічних установ у період НС. Причини виникнення епідемічних осередків у районах стихійних лих і катастроф. Медичні та не медичні сили і засоби системи протиепідемічного захисту населення. Епідеміологічне спостереження. Карантинні (обсерваційні) заходи.

Блок . 6 Екстрена медична допомога у надзвичайних ситуаціях та катастрофах

Завдання № 4. Реанімація та інтенсивна терапія. Реаніматологія та анестезіологія - як самостійна наука про закономірності згасання життєвих функцій організму, методи їх активного відновлення і тривалої підтримки. Методами, способами та етапи реанімації. Основні періоди надання реанімаційної допомоги потерпілим із тяжкими пораненнями і травмами. Причини виникнення гострих дихальних розладів. Основні прийоми реанімації.

Завдання № 5. Загальні принципи надання невідкладної допомоги при гострих отруєннях . Хімічні пневмонії та бронхіти. Шляхи потрапляння ОВ до організму. Особливості надання невідкладної медичної допомоги у разі гострих отруєнь: активна детоксикація, проведення специфічної антидотної терапії, симптоматична терапія. Наслідки отруєнь: розлади свідомості (сомнолентність, сопор, кома, гострий психоз). Соматовегетативні розлади. Аспіраційно - обтураційний синдром. Токсичне ураження печінки при гострих отруєннях.

Завдання № 6. Хвороби органів травлення та печінки в бойових умовах. . Ентеріти і коліти в бойових умовах. Гострий ентероколіт (неспецифічний). Хронічний ентерит. Ураження органів травлення при гострих отруєннях. Гострі та хронічні гепатити в бойових умовах. Хвороба Боткіна. Хронічні гепатити. Цероз печінки.

Завдання № 7. Хвороби нирок в бойових умовах. Гострий та хронічний нефрити. Токсичне ураження нирок при гострих отруєннях. Гострі та хронічні нефрози. Гострий нефроз. Хронічний нефроз. Нефросклероз.

Завдання № 8. Екстремальна токсикологія. Сучасна «хімічна небезпека». Аварії і катастрофи мирного часу. Аварія на об'єктах хімічної промисловості. Ведення військових дій. Застосування хімічної зброї. Токсичні хімічні речовини (ТХР). Захист населення та військ. Бойові токсичні хімічні речовини. Отруйні речовини і токсини. Фітотоксиканти

бойового призначення. «Поліцейські гази». Диверсійні агенти. Захист населення та військ. Медичний протихімічний захист.

Завдання № 9. Хімічна зброя. Загальна характеристика. Бойові токсичні хімічні речовини (БТХР). Класифікація отруйних речовин. Осередок хімічного ураження. Основи медичко-токсичної характеристики осередків хімічного ураження. Захист населення та військ.

Структура навчальної дисципліни

Тема		Кількість годин			
		усього	лекції	практичні заняття	СРС
№	1	2	3	4	5
Блок 1. Домедична допомога у екстремальних умовах як академічна дисципліна. Проведення медико-евакуаційних заходів у бойових та небойових умовах.					
1	Тема 1. Домедична допомога у екстремальних умовах як академічна дисципліна. Контроль стану пораненого.	6	1	2	4
2	Тема 2. Сортування у випадку масових санітарних втрат. Медична евакуація.	8	1	4	2
3	Тема 3. Первинний та вторинний огляд постраждалого	6		4	2
4	Підсумковий блоковий контроль	2		2	
5	Всього:	22	2	12	8
Блок 2. Домедична допомога потерпілим в екстремальних випадках у бойових та небойових умовах.					
6	Тема 4. Методика та показання до проведення реанімаційних дій (непрямий масаж серця, дихання «з рота до рота», мішок «Амбу»	8	2	4	2
7	Тема 5. Ушкодження дихальних шляхів. Домедична допомога.	5		2	3
8	Тема 6. Травматичні ушкодження у бойових та небойових умовах. Імобілізація.	6		4	2
9	Тема 7. Надання домедичної допомоги при термічних та хімічних опіках..	5		2	3
10	Тема 8. Надання домедичної допомоги у найпоширеніших екстремальних випадках. Кровотеча та методи її зупинення.	6		4	2
11	Тема 9. Засоби масового ураження. Домедична допомога потерпілим	6		2	4
12	Залік	2		2	
13	Всього:	38	2	20	16
14	Усього годин за блоками 1 та 2 (2 курс, 4 семестр)	60	4	32	24
Блок 3. Основи організації медичного забезпечення населення і військ					
1	Тема 1. Нормативно-правові засади цивільного захисту в Україні. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій	3	1	2	
2	Тема 2. Основи цивільного захисту населення	3	1	2	
3	Тема 3. Медичний, біологічний і психологічний захист, забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення	4		2	2
4	Тема 4. Організація цивільного захисту лікувальних і	4		2	2

	фармацевтичних закладів				
5	Тема 5. Завдання, організація та актуальні питання медичної служби ЗС України в умовах збройних конфліктів	2		2	
6	Тема 6. Сучасна система лікувально-евакуаційного забезпечення військ	4		2	2
7	Всього за блок 3:	20	2	12	6
Блок 4 Організація медичного забезпечення хірургічних та неврологічних хворих в надзвичайних ситуаціях і бойових умовах					
9	Тема 7 Пошкодження та захворювання м'яких тканин кінцівок в надзвичайних ситуаціях і бойових умовах	7	1	2	4
10	Тема 8 Пошкодження і захворювання кровоносних судин кінцівок в бойових умовах	6	1	2	3
11	Тема 9 Пошкодження нервів кінцівок в бойових умовах. Травматичні вивихи кісток кінцівок в бойових умовах	7	1	2	4
12	Тема 10 Анкілози, контрактури, деформація суглобів в бойових умовах	6	1	2	3
13	Тема 11 Вогнепальні рани. Особливості лікування ран при комбінованих променевих ураженнях	8	2	2	4
14	Тема 12 Загальні принципи надання невідкладної допомоги при травмах голови	7	2	2	3
15	Тема 13 Синдром тривалого стиснення м'яких тканин	6	1	2	3
16	Тема 14 Кровотеча та крововтрата	6	1	2	3
17	Залік	2		2	
17	Всього за блоком 4	55	10	18	27
18	Всього за блоками 3 – 4 (4 курс 8 семестр):	75	12	30	33
Блок 5 Основи організації медичної допомоги потерпілим у надзвичайних ситуаціях та катастрофах					
19.	Тема 1. Завдання та організація Державної Служби катастроф. Класифікація надзвичайних ситуацій та катастроф	6	0,5	2	4
20.	Тема 2. Медико – тактична характеристика аварій	8	0,5	4	2
21.	Тема 3. Організація санітарно – гігієнічних та протиепідемічних заходів у осередках під час надзвичайних ситуацій	6	1	4	2
22.	Підсумковий блоковий контроль	2		2	
23.	Всього:	22	2	12	8
Блок . 6 Екстрена медична допомога у надзвичайних ситуаціях та катастрофах					
24.	Тема 4. Реанімація та інтенсивна терапія	8		4	2
25.	Тема 5. Загальні принципи надання невідкладної допомоги при гострих отруєннях . Хімічні пневмонії та бронхіти	5	0,5	2	3
26.	Тема 6. Хвороби органів травлення та печінки в бойових умовах	6		4	2
27.	Тема 7. Хвороби нирок в бойових умовах	5		2	3
28.	Тема 8. Екстремальна токсикологія. Сучасна «хімічна небезпека»	6	0,5	4	2
29.	Тема 9. Хімічна зброя. Загальна характеристика	6	1	2	4
30.	Залік:	2		2	
31.	Всього:	38	2	20	16
32.	Усього годин за блоками 1 та 2 (5 курс, 9 семестр)	60	4	32	24
33.	Усього:	19	20	94	81

4. Зміст навчальної дисципліни

4.1. План лекцій

№ з.п.	ТЕМА	Кількість годин
Блок 1 - 2		
1.	Тема 1, 2. Домедична допомога у екстремальних умовах як академічна дисципліна. Контроль стану пораненого. Сортування у випадку масових санітарних втрат. Медична евакуація. Визначити поняття невідкладної долікарської допомоги. Загальні принципи організації невідкладного лікування. Правила обстеження потерпілих з невідкладними станами. Первинний та вторинний огляд. Спостереження за станом основних органів і систем організму (дихальної та серцево-судинної, травної та сечовидільної систем).	2
2.	Тема 4. Методика та показання до проведення реанімаційних дій (непрямий масаж серця, дихання «з рота до рота», мішок «Амбу». Анатомія грудної клітини. Основи фізіології газообміну. Показання та протипоказання проведення непрямого масажу серця. Методика проведення масажу у дорослих та дітей. Проведення дихання «з рота до рота», методика, заходи особистої безпеки. Пристрій мішка «Амбу», методика проведення дихання з маскою та повітроводом.	2
Блок 3 - 4		
3.	Тема 1, 2. Нормативно-правові засади цивільного захисту в Україні. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій. Основи цивільного захисту населення. Міжнародне гуманістичне право на захисті життя і здоров'я постраждалого населення. Конституція України про захист життя, здоров'я і безпеку людини. Кодекс цивільного захисту України. Закон «Про екстрену медичну допомогу». Державна політика у сфері забезпечення безпеки і захисту людей про надзвичайних ситуаціях. Єдина державна система цивільного захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру, структура та режими її діяльності.	2
4.	Тема 7 – 8. Пошкодження та захворювання м'яких тканин кінцівок в надзвичайних ситуаціях і бойових умовах. Пошкодження і захворювання кровоносних судин кінцівок в бойових умовах. Пошкодження та захворювання м'яких тканин кінцівок в надзвичайних ситуаціях і бойових умовах. Пошкодження м'яких тканин. Закриті пошкодження м'яких тканин. Відкриті пошкодження м'яких тканин. Неспецифічні запальні захворювання м'яких тканин кінцівок. Запальні захворювання слизових сумок (бурсит) Гострий бурсит . Хронічний бурсит (гідрома). Окремі види бурситів. Захворювання сухожиль та сухожильних в'язалищ. Гідроаденіт. Осифікуючий міозит. Пошкодження і захворювання кровоносних судин кінцівок в бойових умовах. Пошкодження судин кінцівок. Поранення великих артерій кінцівок. Травматичні аневризми судин кінцівок. Поранення вен кінцівок. Закриті пошкодження великих артерій кінцівок. Захворювання судин кінцівок. Гострий артеріт та із'явлення артерій. Емболії артерій кінцівок. Флеботромбоз. Флебіт. Тромбофлебіт. Облєтеруючий тромбангіоз.	2
5.	Тема 9 – 10. Пошкодження нервів кінцівок в бойових умовах. Травматичні вивихи кісток кінцівок в бойових умовах. Анкілози, контрактури, деформація суглобів. Пошкодження нервів кінцівок в бойових умовах.	2

	Травматичні вивихи кісток кінцівок в бойових умовах. Закриті пошкодження нервів. Поранення нервів. Пошкодження окремих нервів кінцівок (плечове сплетіння, променевий нерв, серединний нерв, ліктьовий нерв, сідничний нерв, малогомілкової нерв, великостегновий нерв, стегновий нерв). Анкілози, контрактури, деформація суглобів в бойових умовах Анкілози, контрактури, деформація суглобів верхніх кінцівок (плечовий суглоб, ліктьовий суглоб, , кисть і пальці). Анкілози, контрактури, деформація суглобів нижніх кінцівок. Маршова стопа. (кульшовий суглоб, колінний суглоб, гомілко-стегновий суглоб, суглоби стопи).	
6.	Тема 11 Вогнепальні рани. Особливості лікування ран при комбінованих променевих ураженнях. Вогнепальні рани. Особливості лікування ран при комбінованих променевих ураженнях. Рани кульові та осколочні. Патофізіологія раневого процесу. Класифікація ран. Тактика лікування ран на етапах медавакуації. Рани області: голови, шії, грудної клітини, черевної порожнини та кінцівок.	2
7.	Тема 12 Загальні принципи надання невідкладної допомоги при травмах голови. Поранення проникаючі та не проникаючі. Класифікація (дотичні, тангенціальні, прості, радіальні сегментарні, діаметральні). Клініка поранення, діагностика. Обстеження, лікування. Ускладнення: кровотеча, набряк.	2
8.	Тема 13, 14. Синдром тривалого стиснення м'яких тканин. Кровотеча та крововтрата. Патогенез синдрому стиснення. Клінічна картина, типові періоди, форми синдрому. Лікування на етапах медичної евакуації: перша медична допомога, перша лікарська допомога, кваліфікована хірургічна допомога, спеціалізована хірургічна допомога. Ускладнення.	2
Блок 5 - 6		
9.	Тема 1, 2, 3. Завдання та організація Державної Служби катастроф. Класифікація надзвичайних ситуацій та катастроф. Медико – тактична характеристика аварій. Організація санітарно – гігієнічних та протиепідемічних заходів у осередках під час надзвичайних ситуацій. Класифікація надзвичайних ситуацій та катастроф. Постанова Кабінету Міністрів України від 14 квітня 1997р. № 343, організація СМК в системі МОЗ України на державному рівні, територіальному рівні — в системі МОЗ управлінь (відділів) охорони здоров'я обласних міських державних адміністрацій. Постанова Кабінету Міністрів України від 15 липня 1998 р. № 1099 «Положення про класифікацію надзвичайних ситуацій (НС)».	2
10.	Тема 5,8,9. Загальні принципи надання невідкладної допомоги при гострих отруєннях . Хімічні пневмонії та бронхіти. Екстремальна токсикологія. Сучасна «хімічна небезпека». Хімічна зброя. Загальна характеристика.	2
11.	РАЗОМ:	20

4.2. План практичних занять

№ з.п.	ТЕМА	Кільк. годин
1.	Тема 1. Домедична допомога у екстремальних умовах як академічна дисципліна. Контроль стану пораненого.	2
2.	Тема 2. Сортування у випадку масових санітарних втрат. Медична	2

	евакуація.	
3.	Тема 2. Сортування у випадку масових санітарних втрат. Медична евакуація.	2
4.	Тема 3. Первинний та вторинний огляд постраждалого	2
5.	Тема 3. Первинний та вторинний огляд постраждалого	2
6.	Підсумковий блоковий контроль	2
7.	Тема 4. Методика та показання до проведення реанімаційних дій (непрямий масаж серця, дихання «з рота до рота», мішок Амбу	2
8.	Тема 4. Методика та показання до проведення реанімаційних дій (непрямий масаж серця, дихання «з рота до рота», мішок Амбу	2
9.	Тема 5. Ушкодження дихальних шляхів. Домедична допомога.	2
10.	Тема 6. Травматичні ушкодження у бойових та небойових умовах. Імобілізація.	2
11.	Тема 6. Травматичні ушкодження у бойових та небойових умовах. Імобілізація.	2
12.	Тема 7. Надання домедичної допомоги при термічних та хімічних опіках..	2
13.	Тема 8. Надання домедичної допомоги у найпоширеніших екстремальних випадках. Кровотеча та методи її зупинення.	2
14.	Тема 8. Надання домедичної допомоги у найпоширеніших екстремальних випадках. Кровотеча та методи її зупинення.	2
15.	Тема 9. Засоби масового ураження. Домедична допомога потерпілим	2
16.	Залік	2
	Всього у 4 семестрі 2 курсу:	32
17.	Тема 1. Нормативно-правові засади цивільного захисту в Україні. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій	2
18.	Тема 2. Основи цивільного захисту населення	2
19.	Тема 3. Медичний, біологічний і психологічний захист, забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення	2
20.	Тема 4. Організація цивільного захисту лікувальних і фармацевтичних закладів	2
21.	Тема 5. Завдання, організація та актуальні питання медичної служби ЗС України в умовах збройних конфліктів	2
22.	Тема 6. Сучасна система лікувально-евакуаційного забезпечення військ	2
23.	Тема 7 Пошкодження та захворювання м'яких тканин кінцівок в надзвичайних ситуаціях і бойових умовах	2
24.	Тема 8 Пошкодження і захворювання кровоносних судин кінцівок в бойових умовах	2
25.	Тема 9 Пошкодження нервів кінцівок в бойових умовах. Травматичні вивихи кісток кінцівок в бойових умовах	2
26.	Тема 10 Анкілози, контрактури, деформація суглобів в бойових умовах	2
27.	Тема 11 Вогнепальні рани. Особливості лікування ран при комбінованих променевих ураженнях	2
28.	Тема 12 Загальні принципи надання невідкладної допомоги при травмах голови	2
29.	Тема 13 Синдром тривалого стиснення м'яких тканин	2
30.	Тема 14 Кровотеча та крововтрата	2
31.	Залік	2
32.	Всього за блоками 3 – 4 (4 курс 8 семестр):	30
33.	Тема 1. Завдання та організація Державної Служби катастроф.	2

	Класифікація надзвичайних ситуацій та катастроф	
34.	Тема 2. Медико – тактична характеристика аварій	2
35.	Тема 2. Медико – тактична характеристика аварій	2
36.	Тема 3. Організація санітарно – гігієнічних та протиепідемічних заходів у осередках під час надзвичайних ситуацій	2
37.	Тема 3. Організація санітарно – гігієнічних та протиепідемічних заходів у осередках під час надзвичайних ситуацій	2
38.	Підсумковий блоковий контроль	2
39.	Тема 4. Реанімація та інтенсивна терапія	2
40.	Тема 4. Реанімація та інтенсивна терапія	2
41.	Тема 5. Загальні принципи надання невідкладної допомоги при гострих отруєннях . Хімічні пневмонії та бронхіти	2
42.	Тема 6. Хвороби органів травлення та печінки в бойових умовах	2
43.	Тема 6. Хвороби органів травлення та печінки в бойових умовах	2
44.	Тема 7. Хвороби нирок в бойових умовах	2
45.	Тема 7. Хвороби нирок в бойових умовах	2
46.	Тема 8. Екстремальна токсикологія. Сучасна «хімічна небезпека»	2
47.	Тема 9. Хімічна зброя. Загальна характеристика	2
48.	Залік:	2
49.	Всього за блоками 5 – 6 (5 курс 9 семестр):	94

4.3. Задання для самостійної роботи

Для самостійної роботи студентів виносяться завдання теоретичного характеру, які недостатньо ґрунтовно розглянуті в межах лекційних та практичних занять. Студент має опрацювати літературні джерела та бути готовим до відповіді на поставлені питання під час проведення практичних занять та диф. заліку. Завданнями практичного характеру є тести та задачі.

№ з.п.	ТЕМА	Кількість годин
	Блок 1 - 2	
1.	Тема 1. Домедична допомога у екстремальних умовах як академічна дисципліна. Контроль стану пораненого.	4
2.	Тема 2. Сортування у випадку масових санітарних втрат. Медична евакуація.	2
3.	Тема 3. Первинний та вторинний огляд постраждалого	2
4.	Тема 4. Методика та показання до проведення реанімаційних дій (непрямий масаж серця, дихання «з рота до рота», мішок Амбу	2
5.	Тема 5. Ушкодження дихальних шляхів. Домедична допомога.	3
6.	Тема 6. Травматичні ушкодження у бойових та небойових умовах. Іммобілізація.	2
7.	Тема 7. Надання домедичної допомоги при термічних та хімічних опіках..	3
8.	Тема 8. Надання домедичної допомоги у найпоширеніших екстремальних випадках. Кровотеча та методи її зупинення.	2
9.	Тема 9. Засоби масового ураження. Домедична допомога потерпілим	4
10.	Усього годин за блоками 1 та 2 (2 курс, 4 семестр)	24
	Блок 3 - 4	
11.	Тема 1. Нормативно-правові засади цивільного захисту в Україні. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій	
12.	Тема 3. Медичний, біологічний і психологічний захист, забезпечення	2

	санітарного та епідемічного благополуччя населення	
13.	Тема 4. Організація цивільного захисту лікувальних і фармацевтичних закладів	2
14.	Тема 6. Сучасна система лікувально-евакуаційного забезпечення військ	2
15.	Тема 7 Пошкодження та захворювання м'яких тканин кінцівок в надзвичайних ситуаціях і бойових умовах	4
16.	Тема 8 Пошкодження і захворювання кровоносних судин кінцівок в бойових умовах	3
17.	Тема 9 Пошкодження нервів кінцівок в бойових умовах. Травматичні вивихи кісток кінцівок в бойових умовах	4
18.	Тема 10 Анкілози, контрактури, деформація суглобів в бойових умовах	3
19.	Тема 11 Вогнепальні рани. Особливості лікування ран при комбінованих променевих ураженнях	4
20.	Тема 12 Загальні принципи надання невідкладної допомоги при травмах голови	3
21.	Тема 13 Синдром тривалого стиснення м'яких тканин	3
22.	Тема 14 Кровотеча та крововтрата	3
23.	Всього за блоками 3 – 4 (4 курс 8 семестр):	30
	Блок 5 - 6	
24.	Тема 1. Завдання та організація Державної Служби катастроф. Класифікація надзвичайних ситуацій та катастроф	4
25.	Тема 2. Медико – тактична характеристика аварій	2
26.	Тема 3. Організація санітарно – гігієнічних та протиепідемічних заходів у осередках під час надзвичайних ситуацій	2
27.	Тема 4. Реанімація та інтенсивна терапія	2
28.	Тема 5. Загальні принципи надання невідкладної допомоги при гострих отруєннях . Хімічні пневмонії та бронхіти	3
29.	Тема 6. Хвороби органів травлення та печінки в бойових умовах	2
30.	Тема 7. Хвороби нирок в бойових умовах	3
31.	Тема 8. Екстремальна токсикологія. Сучасна «хімічна небезпека»	2
32.	Тема 9. Хімічна зброя. Загальна характеристика	4
33.	Усього годин за блоками 1 та 2 (5 курс, 9 семестр)	24
34.	Усього годин за блоками 1 - 6	81

Індивідуальні завдання

Підбір та огляд наукової літератури за тематикою програми з медичного забезпечення населення і військ на вибір студента з написанням реферату та його прилюдним захистом. Підбір та огляд наукової літератури за тематикою науково-дослідної роботи кафедри з підготовкою наукової доповіді на засіданні СНТ або на студентських конференціях. Наукові дослідження за тематикою науково-дослідної роботи кафедри з публікацією результатів в наукових виданнях. Оцінювання індивідуального завдання здійснюється відповідно до критеріїв та балів окремого практичного заняття, тобто максимальна оцінка складає 7 балів.

4.1. Забезпечення освітнього процесу

1. Симулятори, тренажери, манекени, медичне знаряддя, апаратура та витратні матеріали
2. Мультимедійні проектори, комп'ютери, екрани для мультимедійних презентацій, лекційні презентації.
3. Ноутбуки, файли у «Power Point та Word» із задачами «Крок-2» для практичних та підсумкових занять.
4. Залікові білети, тестові завдання у «Moodl»

5. Підсумковий контроль

Перелік питань підсумкового контролю (заліку)

1. Визначення поняття домедична допомога та правові аспекти провадження.
2. Базові принципи домедичної допомоги.
3. Сектори провадження медичної допомоги пораненим.
4. Допомога в секторі бомбардування.
5. Алгоритм домедичної допомоги у секторі обстрілів.
6. Алгоритм домедичної допомоги у секторі укриття.
7. Алгоритм первинного огляду.
8. Огляд голови і шиї.
9. Огляд тулуба.
10. Огляд промежини, пахових складок, кінцівок.
11. Індивідуальне медичне оснащення.
12. Причини і ознаки зовнішньої кровотечі.
13. Концепція критичної зовнішньої кровотечі.
14. Гемостатичні агенти.
15. Накладення пов'язок, джгутів.
16. Причини і ознаки внутрішньої кровотечі. Домедична допомога.
17. Колапс і шок. Причини. Ознаки. Допомога.
18. Причини і ознаки обструкції дихальних шляхів.
19. Проведення механічної вентиляції (рот в рот, рот в ніс).
20. Опіки, класифікація, ознаки.
21. Допомога при термічних опіках.
22. Особливості ураження бойовою вогняною сумішшю. Допомога потерпілим.
23. Хімічні опіки. Допомога.
24. Обмороження. Допомога. «Траншейна стопа». Профілактика обморожень.
25. Гіпертермія. Домедична допомога.
26. Ураження електричним струмом. Допомога.
27. Опіки очей. Допомога.
28. Хімічні ураження очей. Допомога.
29. Біль. Домедична допомога.
30. Непритомність, кома невідомої етіології. Домедична допомога.
31. Домедична допомога при отруєннях невідомим газом чи речовиною.
32. Допомога при укусах комах, кліщів, отруйних змій.
33. Допомога потопельнику.
34. Травматичні ушкодження. Переломи, Переломи, вивихи, розтягнення.
35. Техніки іммобілізації.
36. Транспортна іммобілізація при підозрі на травму хребта.
37. Організація та проведення медичного сортування при виникненні масових санітарних втрат.
38. Алгоритм проведення медичного сортування.
39. Організація та проведення евакуації пораненого в бойових і небойових умовах.
40. Підготовка поранених (уражених) до евакуації.
41. Правила запиту на евакуацію.
42. Особливості поведінки людей у надзвичайних ситуаціях.
43. Типова реакція медичних працівників на різні травматичні події.
44. Механізми формування стресостійкості у медичних працівників.
45. Профілактика посттравматичних стресових розладів.
46. Дебрифінг як метод психологічної корекції посттравматичних стресових розладів.
47. Бойовий стрес і бойова втома: ознаки, профілактика та основні принципи надання медичної допомоги в бойових умовах.

48. Основні завдання медичної служби Збройних Сил України в умовах збройних конфліктів, їх зміст і значення.
49. Умови діяльності медичної служби та їх вплив на організацію медичного забезпечення військ.
50. Організаційна структура медичної служби Збройних Сил України.
51. Поняття про втрати особового складу військ.
52. Визначення і класифікація санітарних втрат, їх характеристика.
53. Фактори, що впливають на розміри санітарних втрат.
54. Сучасна структура санітарних втрат, їх залежність від зброї, що використовує противник.
55. Характеристика вражаючих факторів сучасної зброї.
56. Вплив величини і структури санітарних втрат на організацію медичного забезпечення військ.
57. Поняття про етапи медичної евакуації, завдання, принципова схема та вимоги до розгортання.
58. Медичне сортування в бойових умовах.
59. Основні завдання, принципи та організація медичного сортування.
60. Медична евакуація, поняття, мета та порядок проведення.
61. Санітарно-транспортні засоби для евакуації поранених і хворих.
62. Особливості проведення лікувально- евакуаційних заходів в умовах проведення операції об'єднаних сил на сході України.
63. Нормативно- правові засади цивільного захисту в Україні.
64. Захист населення і території від надзвичайних ситуацій.
65. Основи цивільного захисту населення.
66. Медичний, біологічний і психологічний захист.
67. Забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення.
68. Організація цивільного захисту лікувальних та фармацевтичних закладів.
69. Організація медичного забезпечення хірургічних хворих в надзвичайних ситуаціях і бойових умовах.
70. Організація медичного забезпечення неврологічних хворих в надзвичайних ситуаціях та бойових умовах.
71. Пошкодження кровоносних судин кінцівок в бойових умовах.
72. Захворювання кровоносних судин в бойових умовах.
73. Пошкодження нервів кінцівок в бойових умовах.
74. Переломи кісток кінцівок в бойових умовах.
75. Травматичні вивихи кісток кінцівок в бойових умовах.
76. Пошкодження суглобів кінцівок в бойових умовах.
77. Захворювання суглобів кінцівок в бойових умовах.
78. Анкілози, контрактури, деформація суглобів в бойових умовах.
79. Медичне забезпечення терапевтичних хворих в надзвичайних ситуаціях і бойових умовах
80. Медичне забезпечення токсикологічних хворих в надзвичайних ситуаціях і бойових умовах
81. Хвороби органів дихання в бойових умовах.
82. Хвороби органів травлення та печінки в бойових умовах.
83. Хвороби печінки в бойових умовах.
84. Хвороби нирок в бойових умовах.
85. Екстремальна токсикологія.
86. Сучасна «хімічна небезпека».
87. Аварії і катастрофи мирного часу.
88. Бойові токсичні хімічні речовини.
89. Хімічна зброя.
90. Бойові токсичні хімічні речовини.
91. Осередок хімічного ураження.

92. Класифікація отруйних речовин.
93. Основні медично-токсичні характеристики осередків хімічного ураження.
94. Захист населення та військ від отруйних речовин.
95. Захист населення та військ від хімічного ураження.
96. Медичний протихімічний захист.

Приклад тестового завдання

Тема №1 - 2. Медичне сортування при виникненні масових санітарних втрат. Алгоритм проведення медичного сортування.

1. Медичне забезпечення військ – це система заходів, які проводяться в збройних силах у всіх видах їх бойової і повсякденної діяльності з метою підтри-мання боєздатності військ (сил) шляхом збереження та зміцнення здоров`я особо-вого складу, надання військовослужбовцям медичної допомоги, їх лікування і швидкого відновлення боєздатності та працездатності після поранень, травм та захворювань. Які групи заходів входять в систему медичного забезпечення військ?
 - А. Організаційні
 - Б. Лікувально-профілактичні
 - В. Санітарно-гігієнічні та протиепідемічні
 - Г. Заходи з медичного постачання
2. Медичне сортування – це розподіл поранених і хворих на групи за ознаками потреби в однорідних лікувально-евакуаційних і профілактичних захо-дах. У результаті медичного сортування на етапах медичної евакуації виділяють-ся групи поранених і хворих небезпечних для оточуючих. Вкажіть, які особи до них відносяться.
 - А. Інфекційні хворі або особи, уражені бактеріальними засобами
 - Б. Уражені отруйними речовинами
 - В. Особи, які знаходяться у стані різкого психомоторного збудження
 - Г. Особи, які мають забруднення шкірних покривів та обмундирування радіоактив-ними речовинами
3. Медична служба в механізованих ротах представлена старшими бо-йовими медиками. Вкажіть, для надання якого виду медичної допомоги признача-ний цей медичний персонал?
 - А. Домедична допомога
 - Б. Перша медична допомога
 - В. Домедична та перша медична допомога
 - Г. Долікарська
 - Д. Перша медична та долікарська
4. В результаті медичного сортування на етапі медичної евакуації (ЕМЕ) виділяється група поранених і хворих, які маркуються сортувальними ма-рками чорного кольору – «чорна сортувальна група». Які особи відносяться до вказаної сортувальної групи?
 - А. Поранені (уражені), які потребують надання невідкладної медичної допомоги на даному ЕМЕ (невідкладні), медична допомога та евакуація забезпечується в пер-шу чергу
 - Б. Поранені (уражені), яким медична допомога може бути відкладена протягом об-меженого часу без загрози летального наслідку (термінові) підлягають подаль-шій евакуації після невідкладних поранених групи
 - В. Поранені (уражені), яким медична допомога може бути відкладена на більш три-вальной час (легкопоранені, ходячі) медичну допомогу надають в третю чергу
 - Г. Поранені (уражені), які отримали ураження несумісні з життям і потребують ли-ше заходів симптоматичної терапії (агонуючі)
 - Д. Поранені (уражені), які отримали ураження, при яких немає потреби в наданні медичної допомоги на даному ЕМЕ
5. В гірському районі країни відбувся землетрус. В осередку масових санітарних втрат санітари та бойові медики одного із військових підрозділів, роз-ташованого поблизу, почали надавати медичну допомогу пораненим та ураженим. Для надання якого виду медичної допомоги в умовах НС призначені ці ме-дичні працівники?

- А. Першої медичної та долікарської медичної допомоги
Б. Першої медичної допомоги
В. Першої медичної, долікарської та першої лікарської медичної допомоги
Г. Долікарської та першої лікарської медичної допомоги
Д. Першої лікарської та кваліфікованої медичної допомоги
6. В результаті медичного сортування на етапі медичної евакуації (ЕМЕ) виділяється група поранених і хворих, які маркуються сортувальними марками жовтого кольору – «жовта сортувальна група». Які особи відносяться до вказаної сортувальної групи?
А. Поранені (уражені), які потребують надання невідкладної медичної допомоги на даному ЕМЕ(невідкладні), медична допомога та евакуація забезпечується в першу чергу
Б. Поранені (уражені), яким медична допомога може бути відкладена протягом обмеженого часу без загрози летального наслідку (термінові) підлягають подальшій евакуації після невідкладних поранених групи
В. Поранені (уражені), яким медична допомога може бути відкладена на більш тривалий час (легкопоранені, ходячі) медичну допомогу надають в третю чергу
Г. Поранені (уражені), які отримали ураження несумісні з життям і потребують лише заходів симптоматичної терапії (агонуючі)
Д. Поранені (уражені), які отримали ураження, при яких немає потреби в наданні медичної допомоги на даному ЕМЕ
7. В результаті медичного сортування на етапі медичної евакуації (ЕМЕ) виділяється група поранених і хворих, які маркуються сортувальними марками червоного кольору – «червона сортувальна група». Які особи відносяться до вказаної сортувальної групи?
А. Поранені (уражені), які потребують надання невідкладної медичної допомоги на даному ЕМЕ(невідкладні), медична допомога та евакуація забезпечується в першу чергу
Б. Поранені (уражені), яким медична допомога може бути відкладена протягом обмеженого часу без загрози летального наслідку (термінові) підлягають подальшій евакуації після невідкладних поранених групи
В. Поранені (уражені), яким медична допомога може бути відкладена на більш тривалий час (легкопоранені, ходячі) медичну допомогу надають в третю чергу
Г. Поранені (уражені), які отримали ураження несумісні з життям і потребують лише заходів симптоматичної терапії (агонуючі)
Д. Поранені (уражені), які отримали ураження, при яких немає потреби в наданні медичної допомоги на даному ЕМЕ
8. Медичне сортування – це розподіл поранених і хворих на групи за ознаками потреби в однорідних лікувально-евакуаційних і профілактичних заходах. Які основні групи поранених і хворих виділяються на етапах медичної евакуації (ЕМЕ) в результаті медичного сортування?
А. Особи, небезпечні для оточуючих
Б. Особи, які потребують надання медичної допомоги на даному ЕМЕ
В. Особи, які підлягають подальшій евакуації без надання їм медичної допомоги
Г. Особи, які підлягають поверненню у свої підрозділи
9. Перебуваючи в складі розвідувально-хімічного дозору на території, зараженій бойовими отруйними речовинами, два військовослужбовці не використовували засоби індивідуального захисту і отримали ураження, несумісні з життям і потребують лише заходів симптоматичної терапії. До якої сортувальної категорії відносяться постраждалі? Яким кольором сортувальних марок вони позначаються?
А. До I категорії Червоним кольором
Б. До II категорії Жовтим кольором
В. До III категорії Зеленим кольором
Г. До IV категорії Чорним кольором
Д. До V категорії Синім кольором
10. Медичне сортування — це:

- А. Це процес визначення пріоритету надання допомоги пацієнтам в залежності від складності їхнього стану. Воно ефективно розподіляє надання допомоги пацієнтам, коли ресурсів не достатньо для надання допомоги всім і негайно
- Б. Розподіл постраждалих на групи для подальшого відправлення до лікувальних установ вузького профілю
- В. Розподіл постраждалих на групи для подальшого надання медичної допомоги на сортувальному майданчику
11. Умовно, процес надання медичної допомоги населенню під час надзвичайних ситуацій, пов'язаних з численними жертвами (надзвичайні ситуації) розподіляється на етапи:
- А. Догоспітальний етап, госпітальний етап
- Б. Догоспітальний етап, госпітальний етап, етап клінічних обстежень
- В. Догоспітальний етап, госпітальний етап, етап клінічних обстежень, реабілітаційний етап
12. Мета медичного сортування:
- А. Забезпечити постраждалих і хворих своєчасним проведенням лікувально-профілактичних заходів та подальшу їх евакуацію.
- Б. Вивезти постраждалих і хворих з зони надзвичайної ситуації у небезпечну зону
- В. Вивезти постраждалих і хворих з зони надзвичайної ситуації у небезпечну зону до лікувальних закладів
13. При проведенні першого етапу медичного сортування визначений який базовий обсяг медичної допомоги:
- А. У дорослих перевіряють наявність дихання та за потреби відновлюють прохідність дихальних шляхів;
- Б. Визначають капілярний пульс;
- В. Визначають стан свідомості;
- Г. У дітей до 8 років для відновлення прохідності дихальних шляхів при відсутності дихання виконують 5 штучних вдихів
14. Тривалість проведення першого етапу медичного сортування одного постраждалого становить не більше:
- А. 60 секунд.
- Б. 2 хвилини
- В. 5 хвилини
15. Залежно від мети та завдань медичне сортування може бути:
- А. Вступне сортування – виконують рятувальники ДСНС і МВС, виносять (виводять) поранених із зони ураження;
- Б. Первинне медичне сортування – розподіл постраждалих на групи залежно від тяжкості стану і позначення їх окремими кольорами;
- В. Вторинне медичне сортування – визначення пріоритету в наданні медичної допомоги постраждалим "червоної" групи.
- Г. Евакуаційне сортування – визначення черговості евакуації, положення тіла у просторі, супроводу, виду транспорту та місця госпіталізації.

Варіант залікового білету № «0»

1. Нормативно - правові засади цивільного захисту в Україні.
2. Хвороби органів дихання у боєвих умовах
3. Медичне сортування, етапи медичного сортування
4. Завдання. Боєць має поранення в області 4 – 5 ребер по передньо підпоховій області. Рана розміром 2.0 x 0.5 см. При диханні з порожнини рани "виходять бульбашки рожевого кольору. Діхання важке та боляче. Ваш первинний діагноз та ваші дії.

6. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

Методи контролю

- Опитування (перевірка теоретичних знань та практичних навичок).

- Тестовий контроль.
- Написання огляду наукової літератури (рефератів).
- Підготовка презентацій.

Поточний контроль. Перевірка на практичних заняттях теоретичних знань і засвоєння практичних навичок, а так само результатів самостійної роботи студентів. Контролюються викладачами відповідно до конкретної мети навчальної програми. Оцінка рівня підготовки студентів здійснюється шляхом: опитування студентів, рішення й аналізу ситуаційних завдань і тестових завдань, контролю засвоєння практичних навичок.

Проміжний контроль. Перевірка можливості використання студентами для практичного застосування отриманих теоретичних знань і практичних навичок по всіх вивчених темах, а так само результатів самостійної роботи студентів. Здійснюється на останньому занятті за темою шляхом здачі практичних навичок, тестування.

Підсумковий контроль. До підсумкового контролю (диф.залік) допускаються студенти, які відвідали всі передбачені навчальною програмою лекції, аудиторні навчальні заняття, виконали в повному обсязі самостійну роботу й у процесі навчання набрали кількість балів не менше, ніж мінімальну – **70 балів у семестрі.**

Розподіл балів, які отримують студенти

Студент може максимально отримати **120 балів** за поточну навчальну діяльність. Відповідно, позитивна оцінка на кожному семінарському занятті може бути **від 5,4 до 9,2 балів.** Оцінка нижче **5,4 балів** означає «незадовільно», заняття не зараховане і підлягає відпрацюванню в установленому порядку.

З метою оцінки результатів навчання проводиться підсумковий контроль у формі диф. заліку. На диф. заліку студент може максимально отримати **80 балів.** Диф. залік вважається складеним, якщо студент отримав не менш ніж **50 балів.**

Оцінка успішності студента

Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів
Блок №1 - 2	
практичне заняття 1	13,3
практичне заняття 2	13,3
практичне заняття 3	13,3
практичне заняття 4	13,3
практичне заняття 5	13,3
практичне заняття 6	13,3
практичне заняття 7	13,3
практичне заняття 8	13,3
практичне заняття 9	13,3
Разом	120
Залік	80
Разом з заліком	200
Блок №3 - 4	
практичне заняття 1	8,5
практичне заняття 2	8,5
практичне заняття 3	8,5
практичне заняття 4	8,5
практичне заняття 5	8,5
практичне заняття 6	8,5
практичне заняття 7	8,5
практичне заняття 8	8,5
практичне заняття 9	8,5

практичне заняття 10	8,5
практичне заняття 11	8,5
практичне заняття 12	8,5
практичне заняття 13	8,5
практичне заняття 14	8,5
Разом	120
Залік	80
Разом з заліком	200
Блок 5 - 6	
практичне заняття 1	13,3
практичне заняття 2	13,3
практичне заняття 3	13,3
практичне заняття 4	13,3
практичне заняття 5	13,3
практичне заняття 6	13,3
практичне заняття 7	13,3
практичне заняття 8	13,3
практичне заняття 9	13,3
Разом	120
Залік	80
Разом з заліком	200

Критерії оцінювання знань

Оцінкою 10,5 – 12 бала на практичному занятті та 71 - 80 балів на заліку (А за шкалою ECTS та 5 за національною шкалою) відповідь студента оцінюється, якщо вона демонструє глибокі знання екстреної та невідкладної медичної допомоги, вміння застосовувати теоретичний матеріал для практичного аналізу і не має ніяких неточностей.

Оцінкою 8,4 – 10,4 балів на практичному занятті та 61 - 70 балів на заліку (В та С за шкалою ECTS та 4 за національною шкалою) відповідь оцінюється, якщо вона показує знання, вміння застосовувати їх практично, але допускаються деякі принципові неточності.

Оцінкою 6,4 – 8,3 балів на практичному занятті та 50 - 60 балів на заліку (D та E за шкалою ECTS та 3 за національною шкалою) відповідь студента оцінюється за умови, що він знає головні теоретичні положення та може використати їх на практиці.

7. Рекомендовані джерела інформації

7.1. Основні

1. Медицина катастроф. Військова медицина : рек. анотований бібліогр. покажч. / уклад.: Н. Б. Гавриш, В. В. Хівренко, І. М. Лазоренко, Л. М. Драган. – Х., 2018. – 36 с.
2. Обрані лекції з військово-польової хірургії / Авт. кол.: В. В. Бойко, В. М. Лісовий, В. В. Макаров та ін.; під ред. чл.-кор. НАМНУ проф. В. В. Бойка, чл.-кор. НАМНУ проф. В. М. Лісового, проф. В. В. Макарова. — Харків, «НТМТ», 2018. — 212 с
3. Медицина надзвичайних ситуацій [текст] підручник / Б.Д.Халмурадов, П.Б.Волянський – К. : Центр учбової літератури, 2016.–208 с. ISBN 978-617-673-478-9
4. Медицина невідкладних станів. Екстрена (швидка) медична допомога Іван Зозуля, Валентина Боброва, Георгій Роцін. Медицина. Українська. 2017.
5. Екстрена медична допомога травмованим на до госпітального етапі: навчальний посібник / [В.О. Крилюк, С.О. Гур'єв, А.А. Гудима та ін.] – Київ. – 2016. – 400 с.
6. Екстрена медична допомога (вибрані аспекти): навчальний посібник / Всеукраїнська громадська організація «Всеукраїнська рада реанімації (ресусцитації) та екстреної медичної допомоги». – Донецьк: Лондок: XXI, 2014. – 320 с.
7. Екстрена медична допомога(до госпітальні протоколи): посібник // за ред. Професора О.В. Богомолець, професора Г.Г Роціна. – Київ. Юстан – 2016. – 212 с.

8. Організація медичного забезпечення військ: Підруч. для студ. вищ. мед. закл. освіти України III – IV рівнів акредитації / за редакцією професора Бадюка М.І. – К.: «МП Леся», 2014. – 430 с.
9. Цивільний захист : підручник для студ. вищих навч. закладів IV рівня акред. / П. В. Олійник, С. Т. Омельчук, В. В. Чаплик [та ін.]. — Вінниця : Нова Книга, 2013. — 328 с. : іл.

7.1. Допоміжні

1. Васійчук В.О. Основи цивільного захисту: навч. посіб. – Львів, 2010. – 384 с.
2. Військово-медична підготовка / Під редакцією професора Бадюка М.І. – К.: «МП Леся», 2007.- 482 с.
3. Медицина катастроф. Навчальний посібник / Під ред. проф. І.В. Кочіна. – К.: «Здоров'я». – 2001. – 290 с.
4. Основи виживання: заходи, що забезпечують життєдіяльність в умовах автономного існування при надзвичайних ситуаціях. Навчальний посібник. ІДУЦЗ УЦЗУ, УНПЦЕМД та МИ МОЗ України, Національна медична академія післядипломної освіти ім. П.Л. Шупика [Гурев С.О., Миронець С.М., Рошін Г.Н. та ін.] – К.: 2009. – 209 с.
5. Охорона праці та безпека життєдіяльності населення при надзвичайних ситуаціях: Навчальний посібник / за ред. проф. І.В. Кочіна. – К.: Здоров'я, 2005. – 250 с.
6. Русаловський А.В. Цивільний захист: навч. посіб. / за наук. ред. Запорожця О.І. – К.: АМУ, 2008. – 250 с.

7.2. Інформаційні ресурси в інтернеті

1. Сайт Верховної Ради України: Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>.
2. Сайт Державної служби України з надзвичайних ситуацій. Режим доступу: <http://www.dsns.gov.ua/>.
3. Сайт Міністерства охорони здоров'я України: Режим доступу: <http://www.moz.gov.ua/>.
4. Інформаційно-правовий портал «Закони України»: Режим доступу: <http://nazakon.com>.
5. Про затвердження правил Примірних штатних нормативів центру первинної медичної (медико-санітарної допомоги): Наказ МОЗ України від 23.02.2012 №129 - Режим доступу: <http://www.moz.gov.ua/na/portal/hsccekomlaw/>.
6. Європейська база даних «Здоров'я для всіх», Копенгаген: ЕРБ ВОЗ. - // Режим доступу: <http://www.euro.who.inf>.
7. Постанова КМУ «Про затвердження Положення про організацію оповіщення і зв'язку у надзвичайних ситуаціях» // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/192-99-%D0%BF>.